

ABDIJ SINT BENEDICTUSBERG VAALS

April 2024

Dierbare Oblaten en Vrienden,

Schijn bedriegt. Dat weet iedereen. Van schone schijn en bedrog kun je niet leven. Dus blijft iedereen zoeken naar iets dat achter de schijn ligt. Naar iets dat niet bedriegt, dat geen bedrog is. Niemand wil zijn/haar leven bouwen op zand. Wij zoeken naar een vaste grond voor wat wij hopen. Wij hopen allemaal gelukkig te zijn, en als het enigszins kan toch ook : langdurig gelukkig te zijn en te blijven. Een schijn-geluk voldoet niet, is te kortstondig en wankel. Maar ligt er wel een “waarheid” achter en in de dingen? Is die “waarheid” coherent? Is er een ordening in alles wat aan onze ogen en oren verschijnt? Hoe komen we die op het spoor? Wat kan ons allemaal op een dwaalspoor leiden? Over deze en soortgelijke vragen heeft pater Prior Joannes-Maria Touw onlangs in Den Haag enkele voordrachten gehouden. Een gedeelte daarvan wil ik graag met U delen.

OP ZOEK NAAR ORDENING

In de wirwar van indrukken en gebeurtenissen probeert de mens een ordening aan te brengen, overzicht te krijgen, verbanden te leggen en betekenis te zoeken. Hij zoekt zin en betekenis in de chaos van zijn leven. De mens is er een meester in om in chaos een structuur, een ordening te ontdekken. Denkt u bijvoorbeeld aan de ezelsbruggetjes die we gebruiken om telefoonnummers te onthouden. Op zintuiglijk niveau

moeten we (onbewust) uit de chaos van kleuren en vlakken een voorwerp herkennen. In de chaos van indrukken en gebeurtenissen zijn we opzoek naar innerlijke logica of zingeving en proberen een diepere betekenis te ontdekken. We spreken vaak over toeval en bedoelen daar toch ook mee: iets wat ons toevalt. Ja, toeval is iets wat niet toevallig is! Bewust en onbewust selecteren we en maken gebruik van een soort filters. Het is erg belangrijk te ontdekken welke filters men gebruikt. Afhankelijk van de bril die we op hebben, zien we wel of geen verbanden. We zitten 'opgesloten' in ons eigen wereldje. We zien dit ook op internet waar de hoeveel informatie zo gigantisch is, dat men moet selecteren. Maar velen selecteren meer en meer wat in hun eigen straatje past en raken geïsoleerd of komen terecht in radicale of extreme groepen, soms zelfs terreurgroepen. Meeste mensen zoeken immers geen waarheid maar bevestiging.

W*aarom zijn we voortdurend op zoek naar zingeving en ordening? Dat komt vanuit onze innerlijke onzekerheid: we zoeken houvast, veiligheid, geborgenheid. Daarom proberen we de omgeving onder controle te krijgen. De primitieve mens doet dit vanuit een magische instelling. De rationele mens probeert het te doen vanuit de wetenschap, maar de mens is meer dan zijn ratio. De religieuze mens doet het vanuit zijn religie. Wij zoeken en vinden het bij Christus. Het is belangrijk waar wij steun zoeken want het toont onze levensinstelling. Onze levenswijze (leef-wijze) gaat zich aanpassen aan deze opvattingen. Veel christelijke gewoontes zijn door de secularisatie verdrongen en worden nu vervangen door vormen van bijgeloof. Het alternatief van geloof is voor de meesten niet ongeloof maar bijgeloof.*

DE THEORIE VAN DE SOCIALE WAARNEMING

B*ij het waarnemen van zaken die voor ons zeer belangrijk zijn, speelt onze motivatie een belangrijke rol. Wij kiezen datgene uit dat in ons concept en opvatting past, nemen vaak het tegenovergestelde helemaal niet waar, organiseren en vormen in het*

waarnemingsproces de dingen om naar ofwel blijvende sjablonen ofwel momenteel sterk optredende behoeften. Met andere woorden: onze waarneming wordt vanuit ons zelf, door onze motivatie gestuurd. Zo zullen occult-ingestelde mensen hun visie voortdurend bevestigd zien in wat ze ervaren. Ze ervaren het immers vanuit die verkeerde houding. We leven allen tot op zekere hoogte in een eigen wereldje en nemen alleen waar, wat we voor waar willen hebben. Wat niet in ons straatje past, zien we vaak niet eens.

De sociale media dragen bij door middel van filterbubbels. Zij maken gebruik van “slimme algoritmes” die door de sociale media mensen aan zich proberen te binden. Ze schotelen hun bezoekers berichten en video’s voor op basis van eerder bekeken inhoud. Omdat het steeds vergelijkbare ideeën zijn, wordt de bezoeker constant bevestigd in zijn of haar ideeën of vooroordelen en zo steeds dieper het “rabbithole” ingetrokken. Door het herhalingseffect wordt kennis tot ideologie en niet tot wetenschap.

INTERNET EN KUNSTMATIGE INTELLIGENTIE

Dit is ook het bezwaar dat de bekende schrijver Umberto Eco tegen internet had. In het begin was hij enthousiast. Toen de TV algemeen in gebruik werd genomen, kregen de gewone mensen zaken en plaatsen te zien die hen onbekend waren. Dat was een hele verrijking. Voor de ontwikkelde mens was het echter kijken naar het domme kastje. Bij internet werd het omgekeerd. De gewone mens werd gefascineerd voor de ongekende mogelijkheden maar was en is niet in staat daar mee om te gaan. De wetenschapper vond in eerste instantie een enorme hoeveelheid gegevens. Het probleem was en is echter: wat is waar en wat in nep. De wetenschapper kon in het begin nog selecteren vanuit een zekere deskundigheid. Maar dat wordt steeds moeilijker. We krijgen nu te maken met deep fake, waardoor we mensen alles kunnen laten zeggen wat we willen. Manipulatie was vroeger wat eenvoudiger

te ontmaskeren. Het fotoshoppen en ook videobewerkingen zijn al veel langer bekend. Umberto Eco is hierdoor van mening veranderd en wees op het eind van zijn leven internet af. We moeten terug naar de boeken. Hij schrijft ironisch: “Dat is het mooie van de anarchie op internet. Iedereen heeft het recht zijn eigen irrelevantie te uiten.”

*D*oor de vervuiling van internet kunnen we niet vertrouwen op bijvoorbeeld teksten van ChatGPT of OpenAI omdat hierbij net zo goed gebruik wordt gemaakt van nep-nieuws en misleiding. Als AI steeds beter wordt, zal de vertroebeling van de feiten en de misleiding verder groeien en we zien nu al het gevolg dat een steeds grotere groep mensen wantrouwen heeft tegen de zogenaamd mainstream van de journalisten, de overheid en de politici.

DE MENS IS MIDDELMATIG: NAAR DE MAAT VAN HET MIDDEL

*D*it zijn een aantal ontwikkelingen die bij veel mensen allerlei angsten opwekken en die door sommigen zelfs demonisch of duivels worden genoemd. Het gaat hierbij echter steeds om niets meer dan technische ‘machines’ en instrumenten. Deze zijn in zichzelf niet goed of kwaad. Het hangt van de mens af hoe hij deze gebruikt, ten goede of ten kwade. Vanaf het allereerste primitieve begin werd de mens gekenmerkt door het feit dat hij hulpmiddelen gebruikt. Bij dieren komt dit nauwelijks voor. Voor de mens is het echter belangrijk te onderscheiden welke middelen hij wel of niet gebruikt omdat dit bepaalt of hij er als mens beter van wordt of niet. Uiteindelijk zullen we moeten onderscheiden wat ons bevrijdt van wat ons ondergeschikt maakt.

*A*ls mens wordt onze ervaring bepaald door een ‘radicale middelmatigheid’, dat wil zeggen, wij ervaren, zien, horen, ontvangen naar de maat van het middel. Ik bedoel het woord “middelmatigheid” dus niet in de gewone betekenis. De mens is “radicaal” (princiepief of fundamenteel) middelmatig, dat wil zeggen

“naar de maat van het middel”. Wij denken dat wij middelen gebruiken om ons zelf te kunnen zijn, maar in feite gebruiken de middelen ons: wij moeten ons steeds en op alle gebieden aanpassen aan de middelen. Heel concreet zien we dit gebeuren bij de communicatie. In het informatietijdperk waarin wij leven, wordt communicatie steeds meer afhankelijk van het middel dat wij voor die communicatie gebruiken. Het directe contact van mens tot mens is reeds ingeperkt als we gebruik maken van de telefoon. Nog minder wordt het als we communiceren per gsm, want daarmee zijn we steeds bereikbaar en zullen we aangesproken worden over van alles en nog wat. We hoeven niet zelf iets op te zoeken of na te denken, maar pakken de telefoon en vragen het direct aan de persoon. Of we sturen een e-mail of chatten wat. In werkelijkheid vervlakken de contacten steeds meer. In aantal nemen ze toe, in diepgang af. Ons tijdperk van telecommunicatie wordt daarom gekenmerkt door een armoede aan menselijke contact. We zien hieraan heel sterk dat het middel onze vorm van menselijke relaties bepaalt. Wij kiezen het middel maar de maat van het middel bepaalt ons, waardoor de communicatie in feite verschraalt.

D*it geldt voor elke menselijke communicatie. Ook de relatie tussen God en mens wordt bepaald door deze ‘radicale middelmatigheid’. God heeft zich aan onze maat moeten aanpassen om met ons te kunnen spreken. Daarom heeft Hij zich in de geschiedenis van het volk Israël uitgesproken. Maar Hij heeft zich ten diepste uitgesproken in zijn Zoon Jezus. Sint Paulus schrijft over Jezus Christus: In Hem woont de gehele Volheid der Godheid lichamelijk en gij bezit de Volheid in Hem (Kol. 2,9-10)*

H*et is erg belangrijk welk middel wij gebruiken om Gods stem te beluisteren. Het middel bij uitstek om God te ontmoeten is Christus, die wij in Woord en Sacrament kunnen ontmoeten. Zijn Woord weerklinkt vooral in de heilige Schrift. Maar ook mystieke teksten van geestelijke schrijvers kunnen ons helpen.*

Uit het leven van de gemeenschap

De Paasvriendenbrief komt dit keer later bij U binnen dan gewoonlijk. De reden ligt in niets anders dan in de intensiteit van het monnikenleven. Voor buitenstaanders schijnt het leven in een abdij zich af te spelen in een onverstoorbare, beheerste rust. Het doet zich voor als een zee van tijd, waarin de monniken ruimschoots over hun tijd beschikken, waarin zij vrij zijn om hun dagen naar eigen goeddunken zonder onverwachte onderbrekingen in te delen, en misschien zelfs wel eens blij zijn wanneer een bezoek van vrienden en kennissen wat afwisseling brengt in hun lange stille dagen. Zo is het niet. Gelukkig maar. Gelukkig voor alle mensen daarbuiten, voor U, onze vrienden en oblaten, want hoe zouden monniken anders solidair kunnen zijn met het leven van de meeste mensen, dat helemaal niet zo autonoom kan verlopen? Gelukkig ook voor de monniken zelf, want “leven” is nu eenmaal afwisseling, aanpassing, ontwikkeling, en behalve vreugde en groei, vaak ook strijd, verdriet en zorgen. En U weet dat wij heel wat uren doorbrengen met het zingen van Gods lof in onze abdijskerk. Zo was het dus in deze laatste maanden, zo is het soms nog. Vandaar de vertraging.

Begin dit jaar, op donderdag 4 januari, is p. Benedictus-Joseph Schreurs naar Zweden verhuisd. Hij was als monnik van de Noordfranse abdij te Wisques in november 2016 naar ons gezonden om van hieruit te onderzoeken of hij zijn jeugddroom, als eenzame monnik in Zweden te gaan leven, kon verwezenlijken. Dat heeft enige jaren geduurd. Zo was hij al eens een proefjaar als kluisenaar in Lapland, van mei 2020 tot juni 2021. Vorig jaar september heeft de bisschop van Stockholm, kard. Anders Arborelius, hem toestemming gegeven zich te vestigen in een klein gehuchtje, Kored, ongeveer 100 km oostelijk van Göteborg. Daar is p. Benedictus nu in een huisje, met een kapel, dat hem door vrienden ter beschikking is gesteld, zijn proefjaar begonnen.

Ook een tweede medebroeder heeft een andere weg gekozen. Fr. Emmanuel Mendy was met Kerstmis 2022 bij ons ingetreden. De laatste maanden is echter duidelijk geworden dat zijn roeping elders lag. Begin maart heeft hij ons verlaten. Behalve een vriendelijke en begaafde monnik verliezen wij met hem een getalenteerde kora-speler.

Op het moment dat ik dit schrijf, zijn wij nog in de Veertigdagentijd. Het is een extra bijzondere tijd. In de Paasnacht zal namelijk een volwassene bij ons gedoopt worden. Door het Tweede Vaticaanse Concilie is het katechumenaat, dat in de oude Kerk de normale Doopvoorbereiding was, in ere hersteld. Dat betekent dat niet alleen de kandidaat voor het Doopsel zich in achtereenvolgende stappen daarop voorbereidt, maar dat ook de (Kerk)gemeenschap die haar gaat opnemen, daadwerkelijk met de kandidaat de weg van de bekering en vernieuwing gaat.

De zeven weken na Pasen zijn in de liturgie van de Kerk de ruimte bij uitstek om de nieuwheid van leven die ons door het Doopsel wordt geschonken, letterlijk vlees en bloed te laten worden in alles wat wij doen en laten, in onze woorden, in onze gebaren, in onze verlangens, in onze inzet voor een wereld die ernaar reikhalst vernieuwd te worden. Daarheen is er geen andere weg dan de Verrezen Christus. Wie van ons zou niet verlangen naar die nieuwe wereld, naar waarheid en vrede? Voor zichzelf, voor de anderen naast ons, en uiteindelijk toch vooral: als de vrucht van dankbaarheid en lofzang, voor onze God, die ons en heel de schepping door het Pasen van Christus heeft verlost.

*+fr. Adr. Lenglet
Abdij Sint Benedictusberg, Vaals*

Abdij Sint Benedictusberg • Mamelis 39 • 6295 NA Lemiers
Rabobank: BIC RABONL2U • IBAN NL85 RABO 0155 6011 72
www.benedictusberg.nl • abdij@benedictusberg.nl

Ontvangt u deze brief nog per post, terwijl u een e-mail adres heeft? Geef dan uw e-mail adres op via adressenadmin@benedictusberg.nl om de brief digitaal te ontvangen. Zo helpt u mee papier, tijd en kosten te besparen. Alvast hartelijk dank!